

Project Monitoring Watervogels en Slaapplaatsen Zuid-Holland nieuwsbrief 2018/19 nr.3

Beste tellers,

Nijmegen, 1-2-2019

In deze nieuwsbrief de eerste resultaten van de 53e Midwintertelling en een vooruitblik naar de komende telling(en). De januari-telling kan in één woord samengevat worden: **nat**. Met daarnaast ook nog flink wat wind in de provincie.

Persoonlijk ben ik op alle vier mijn teldagen in het telweekend in meer of mindere mate natgeregend. Ook al regende het 'officieel' niet (volgens de buienradar) dan was er wel een hardnekkige motregen waardoor je op de fiets na enige tijd toch echt zeiknat werd. Desondanks hebben veel tellers zich niet laten weerhouden om hun maandelijks en extra gebieden toch te tellen. Door de matige telomstandigheden tijdens het telweekend was het uiteindelijk ook nog mogelijk om uit te wijken naar de volgende week om zo toch een redelijk complete dekking te realiseren. Op het moment van schrijven zijn er uit 615 telgebieden al gegevens binnen, hulde daarvoor!

Na de langdurige droogte in 2018 was er langs de rivieren weer eens sprake van normale tot zelfs hoge waterstanden, her en der leverde dit plas-dras situaties op.

Resultaten

De nog onvolledige aantallen tot nu toe laten 623.934 vogels verdeeld over 112 soorten watervogels en extra soorten zien (inclusief hybriden).

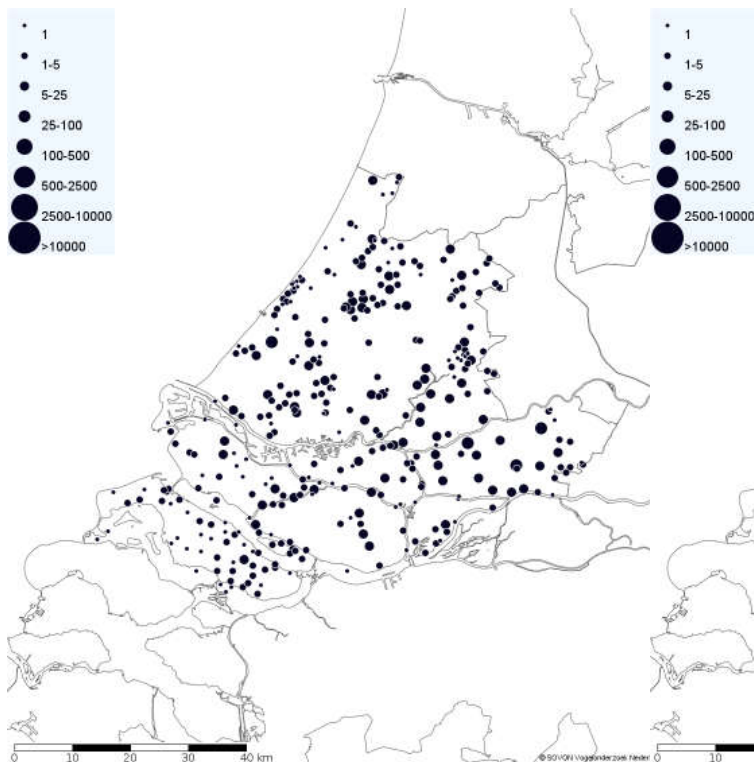
In tabel 1 de talrijkste 15 soorten tijdens de afgelopen telling. Deze waren in januari goed voor ruim 87% van het totale aantal vogels geteld in Zuid-Holland tijdens de watervogeltellingen. Opvallend is het relatief lage aantal Kolganzen (vergelijk januari 2018 83.345), tegenover normale aantallen Brandgans en Grauwe Gans.

Tabel 1. Overzicht van de 15 talrijkste soorten in januari 2019 in Zuid-Holland (gebaseerd op 615 getelde gebieden).

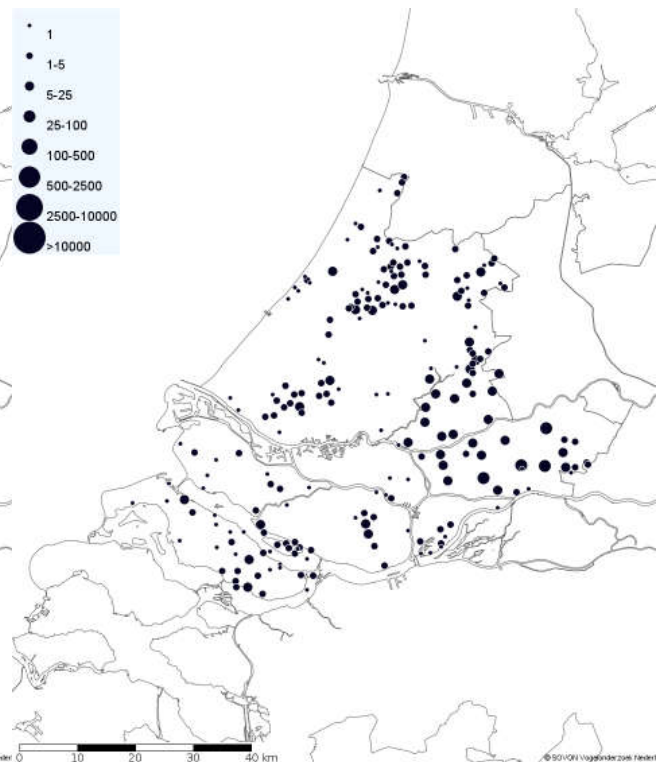
1. Smient	114.112	6. Wilde Eend	36.147	11. Stormmeeuw	14.707
2. Brandgans	100.782	7. Kokmeeuw	31.480	12. Kievit	11.117
3. Meerkoet	52.497	8. Zilvermeeuw	30.429	13. Bonte Strandloper	11.024
4. Grauwe Gans	48.220	9. Krakeend	18.246	14. Scholekster	9.368
5. Kolgans	41.877	10. Kuifeend	17.903	15. Wintertaling	8.402

Vermeldenswaardige aantallen en soorten waren verder: 2 IJsdikers, 4 Parelduikers, 220 Geoorde Futen, 2 Roodhalsfuten, 1.035 Grote Zilverreigers en 1.438 Blauwe Reigers, 593 Kleine Zwanen, 50 Wilde Zwanen, slechts 7 Kleine Rietganzen, 2 Zwarte Zeekoeten, 2 Grote Burgemeesters, 20 Blauwe - en 16 Bruine Kiekendieven, 10 Zeearenden, 24 Strandleeuweriken en 16 IJsvogels. Tot slot werden eenlingen waargenomen van: Indische Gans, Zwarte Rotgans, Ringsnaveleend, Rode Wouw en Kanoet.

Dat de Grote Zilverreiger hard op weg is om in bepaalde polders de algemeenste reiger te worden (of al is) zal niemand ontgaan. Los van de hoge detectiekans, want witte vogels vallen natuurlijk meer op dan grijze vogels tijdens een grauwe winterse dag, zijn er ook veel meer Grote Zilverreigers aanwezig dan enkele jaren terug. In figuur 1 & 2 is de verspreiding van Blauwe Reiger en Grote zilverreigers in januari 2019 te zien. Hierbij valt op dat Blauwe Reigers eigenlijk alleen in de duinstreek, het Westland, grootschalige akkergebieden en stedelijk gebied nog een ruimere verspreiding kent als de Grote Zilverreiger. In open graslandpolders is de verspreiding vrijwel gelijk.

Figuur 1. Verspreiding Blauwe Reiger Zuid-Holland, januari 2019 (615 telgebieden, 1.438 vogels).

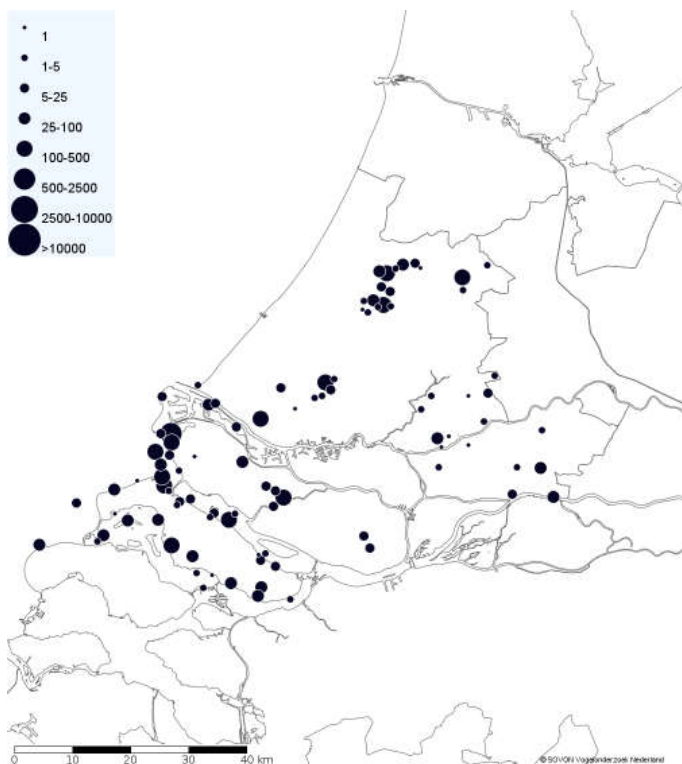

Figuur 2. Verspreiding Grote Zilverreiger Zuid-Holland, januari 2019 (615 telgebieden, 1.035 vogels).

Met het **Jaar van de Wulp** inmiddels in volle gang (<https://www.sovon.nl/nl/actueel/nieuws/2019-uitgeroepen-tot-jaar-van-de-wulp>), een kort (en nog onvolledig) overzicht van deze soort in de provincie Zuid-Holland tijdens deze Midwintertelling.

In totaal werden er in 96 telgebieden 7.344 Wulpen waargenomen, de aantallen varieerden tussen één vogel (12 telgebieden) en maximaal 2.260 (telgebied NZ1453 Westplaat Voorne). In de meeste telgebieden (86%) betrof het minder dan 100 vogels, de overige telgebieden waren uiteindelijk goed voor 78% van het totale aantal vogels (zie ook figuur 3). De grote aantallen zijn te vinden langs de kust, maar verspreid over de provincie bevinden zich groepen van vele tientallen tot honderden vogels in de graslandpolders. Een hele verschillende foerageertactiek binnen dezelfde soort, één van de onderzoeksvragen tijdens Het jaar van... is of er uitwisseling tussen de binnendijkse en buitendijkse Wulpen plaatsvindt.

De belangrijkste binnendijkse foerageergebieden in januari 2019 waren ZH5121 Dijkpolder oost (410 vogels), ZH8267 Polder Oud-Schuddebeurs (342), ZH3132 Polder Nieuwkoop midden (303), ZH2218 Hoogmade-west (201), ZH4224 Groenendijkse Polder (184), ZH5152 Zuidpolder van Delfgauw oost (150) en BR4252 Haringvliet, Aardappelengat oost (124). Illustratief voor de mobiliteit van de soort is de afwezigheid van Wulpen tijdens de decembertelling in de helft van de bovengenoemde telgebieden.

Figuur 3. Verspreiding Wulp Zuid-Holland, januari 2019 (615 telgebieden, 7.344 vogels).

Werken met de app Avimap

Voor de volledigheid noemen we natuurlijk de mogelijkheden om met de app Avimap watervogels te tellen. Hierover staat de nodige uitleg online: <https://www.sovon.nl/avimapwavo>. Een voordeel van de app is de mogelijkheid om naast stippen ook een resttotaal van een soort uit een opschrijfboekje of van een tikteller over te nemen, zonder locatie te moeten invoeren.

Vacante gebieden

Recent hebben zich voor enkele vacante telgebieden tellers gemeld. Voor de volledigheid noemen we de prioritaire gebieden waarvoor we tellers zoeken (tabel 2). Vooral in de telgebieden ten zuiden van het belangrijke Oudeland van Strijen kunnen we versterking gebruiken.

De vacante gebieden zijn te vinden op <http://portal.sovon.nl/portal/vacant/deel/1> en daar kunt u eventueel ook gelijk een gebied claimen. Een nieuwe functionaliteit is het zoeken op basis van postcode en dan een afstand van 5, 10 of 20 km rondom.

Tabel 2. Prioritaire vacante telgebieden Zuid-Holland

Telgebied	Naam	Regio
BR4245	Beninger Slikken	Voorne/Haringvliet
ZH3723	Plas Ravensberg	Reeuwijkse Plassen
ZH3724	s Gravenbroek	Reeuwijkse Plassen
ZH3731	Plas Elfhoeven	Reeuwijkse Plassen
ZH6154	Vlist westzijde	Krimpenerwaard
ZH6161	Kadijk	Krimpenerwaard
ZH8236	Polder Velgerdijk	Voorne

Telgebied	Naam	Regio
ZH8361	Westersepolder	Strijen
ZH8362	Torensteepolder	Strijen
ZH8365	Hogezandse Polder-oost	Strijen
ZH8391	Klem en Raepshille	Strijen
ZH8392	Land van Essche	Strijen
ZH8394	Strijense Polder	Strijen
ZH8396	Mariapolder	Strijen

Veel succes en plezier tijdens de februaritelling!

Vincent de Boer

Slaaplaatstellingen

Wulp:
Grote Zilverreiger en Aalscholver:

telperiode 2 – 16 februari, met als voorkeursdatum 9 februari
telperiode 16 februari – 2 maart, voorkeursdatum 23 februari

445 Wulpen op slaapplaats. 29 maart 2014, plas-dras Langenbroek, Bleskensgraaf. Foto: Albert de Jong

Hoewel het overgrote deel van de Wulpen in de Waddenzee overwintert, verblijven er wel degelijk ook Wulpen in het binnenland. In het Jaar van de Wulp willen we met vier tellingen in kaart brengen waar deze Wulpen slapen (www.jaarvandewulp.nl). Gelukkig is er al een bescheiden historie van slaaplaatstellingen in de provincie Zuid-Holland opgebouwd. Hier volgt wat beknopte informatie over deze slaapplaatsen. Wie zoekt er mee in de gebieden waar nog niet geteld wordt?

Bekende én getelde slaapplaatsen

Overwinterende Wulpen foerageren in onze provincie overdag vooral in graslanden. Ze zijn dan vaak best onopvallend. Zo'n bruingrijze vogel valt makkelijk weg in een grijsgroen grasland. Kijken we naar de watervogeltellingen van deze winter (figuur 1), dan springen er wulpenrijke regio's uit: de polders tussen Leiden en Roelofarendsveen, de Groene Jonker, polders ten zuiden van Delft en de randen van Goeree-Overflakkee. De Hollandse waarden zijn minder goed bedeed, evenals de kleigebieden rondom Rotterdam. Van de Natura 2000-gebieden heeft alleen het Haringvliet een beschermingsdoel voor de Wulp (minimaal gem. 210 vogels per seizoen). Maar andere natuurgebieden, en dan vooral plas-drasgebieden, uiterwaarden (gorzen) en buitendijkse slikgebieden, blijken in februari ook belangrijke aantallen te herbergen voor binnenlandse begrippen (figuur 2).

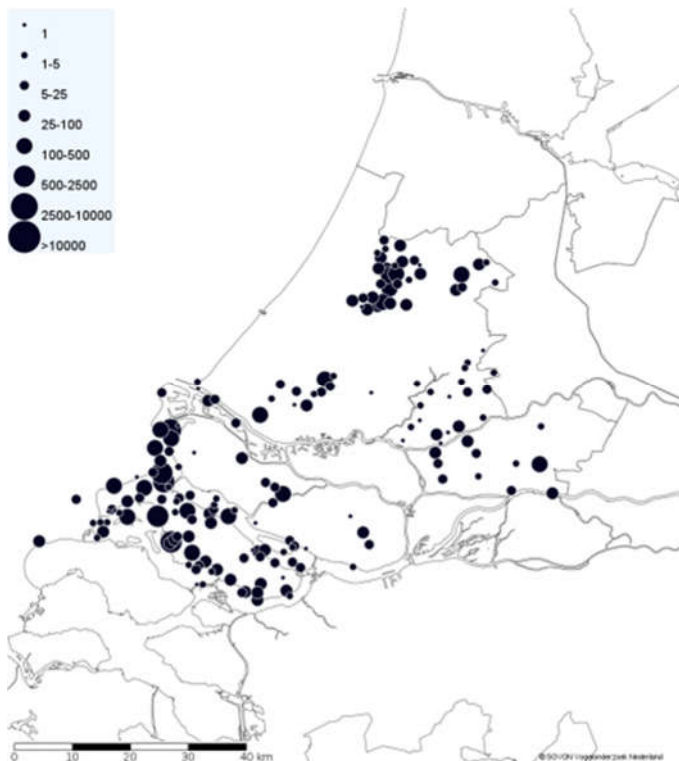
Bekende grote slaapplaatsen die al eens of vaker in februari geteld zijn, betreffen de Groene Jonker, Twaalfmorgen bij Reeuwijk, Munnikerpolder, Zaans Rietveld, Westplaat (Haringvliet) en Markenje (Grevelingen). Op sommige slaapplaatsen komen Wulpen pas in maart.

Bekende slaapplaatsen, niet geteld

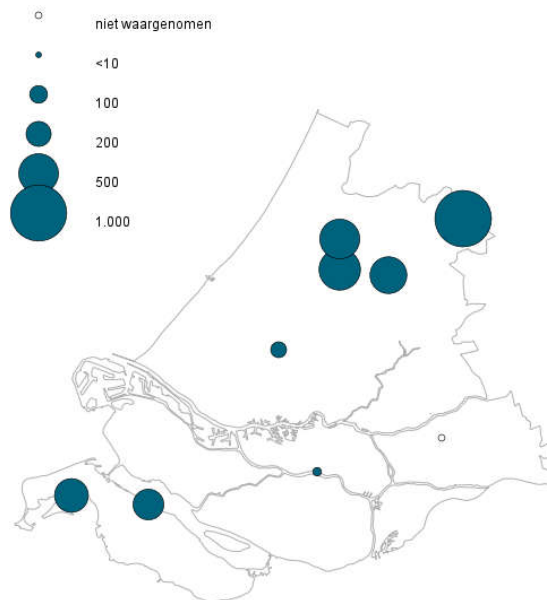
Er zijn veel meer slaapplaatsen dan er 's winters geteld worden en doorgegeven aan Sovon. Het zou mooi zijn als het Jaar van de Wulp wordt aangegrepen om die slaapplaatsen te tellen, zodat een goed beeld van de provincie ontstaat. Daarbij heeft een goede dekking van gebieden langs het Haringvliet extra prioriteit. Op waarneming.nl ingevoerde waarnemingen worden niet meegenomen in het Meetnet Slaapplaatsen. Met net wat extra moeite maak je een slaaplaatstelling bij Sovon aan (<https://www.sovon.nl/nl/content/slaapplaatsen-wulpen-tellen>) en doen je gegevens mee in monitoringsreeksen.

Hieronder een lijstje van gebieden waar je als teller aan de slag kunt om Wulpen te tellen:

- Nieuwe Droogmaking, Berkel en Rodenrijs
- Bergambacht, bochtafsnijding
- Eendragtspolder, Zevenhuizen
- Starrevaart, Leidschendam
- Polder Delfgauw
- Gors Landhoeve, Nieuw-Lekkerland
- Woelse Waard, Gorinchem

Figuur 4. Verspreiding van Wulpen in dagtellingen (watervogels) in de winter van 2018/19.

© Sovon Vogelonderzoek Nederland
gemaakt op 04-02-2019 12:31:56

Figuur 5. Slaapplaatstellingen van Wulpen in de maand februari in de jaren 2015-2018.

Tel mee

Wulpen tel je vanaf ongeveer een uur voor zonsondergang totdat het écht donker is. Ze kunnen namelijk pas heel laat arriveren. Een telescoop en een handtellertje zijn daarbij onontbeerlijk. Kijk hier hoe je mee kunt doen (<https://www.sovon.nl/nl/content/slaapplaatsen-wulpen-tellen>) en neem eventueel contact met me op voor meer informatie of hulp.

Albert de Jong

Teldata:

De maandelijkse watervogel/ganzentellingen 2018/2019 zijn gepland op de volgende data: 16 februari
16 maart
13 april

Slaapplaatstelling Grote Zilverreiger: 23 februari,
Slaapplaatstelling Aalscholver: 23 februari,
Slaapplaatstelling Wulp: 9 februari
Slaapplaatstelling Scholekster, Kemphaan, Grutto: 16 maart & 6 april

Coördinatie slaapplaatstellingen Zuid-Holland: Albert de Jong, albert.dejong@sovon.nl

Zie voor alle teldata ook de Sovon-website: <http://www.sovon.nl/nl/content/agenda-teldata>

Contactpersoon SOVON

vincent.deboer@sovon.nl : 024-74 10 428/06-12817469

Telformulieren s.v.p. versturen naar:

Sovon Vogelonderzoek Nederland, Antwoordnummer 98189, 6500 VA Nijmegen